

Dosarul nr. 3ra-316/23
2-21175541-01-3ra-27032023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (G. Cazacu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (G. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

19 iunie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supră de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș,

în cauza în contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Cavarnalî împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind contestarea actului administrativ individual defavorabil,

împotriva deciziei din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 29 noiembrie 2021 Svetlana Cavarnali a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind anularea deciziei nr. 645/322 din 28 octombrie 2021 pe marginea contestației împotriva hotărârii seria AH nr. 0039463 din 17 august 2021, anularea hotărârii seria AH nr. 0039463 din 17 august 2021 privind executarea silită a obligației fiscale.

Prin hotărârea din 27 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a admis acțiunea, fiind anulată decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 645/322 din 28 octombrie 2021 pe marginea contestației împotriva hotărârii seria AH nr. 0039463 din 17 august 2021, precum și hotărârea Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală Recuperare Creanțe seria AH nr. 0039463 din 17 august 2021 privind executarea silită a obligației fiscale a contribuabilului.

La 29 aprilie 2022 Serviciul Fiscal de Stat a contestat cu apel hotărârea din 27 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a casat hotărârea din 27 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o hotărâre nouă prin care acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 15 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice, Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș, a depus recurs împotriva deciziei din 15

noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând repunerea în termen a recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului Svetlana Cavarnalî a invocat că nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele cauzei, precum și nu au fost interpretate eronat normele de drept material.

Referitor la repunerea în termen a recursului, recurenta Svetlana Cavarnalî a indicat că apelul s-a examinat fără ea și reprezentantul său și fără ca să fie citați pentru ședința de judecată a instanței de apel. A susținut că reprezentantul său, avocatul Lazăr Andrieș a aflat despre data, ora ședinței de judecată, contactând cancelaria, deoarece pe portalul instanței nu era fixată data ședinței de judecată. La data de 15 noiembrie 2023 avocatul Lazăr Andrieș s-a aflat în concediu medical și a fost în imposibilitate să se prezinte la ședința de judecată din 15 noiembrie 2022, despre care fapt i-a comunicat grefierii. Din spusele grefierii, deoarece era stabilită prima dată, astfel ședința urma să fie amânată pentru o altă dată, ce, de fapt, nu s-a întâmplat. Ulterior, după mai multe apeluri în adresa grefierii, abia la data de 18 ianuarie 2023 a obținut dispozitivul hotărârii instanței de fond.

La 27 martie 2023 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului Serviciului Fiscal de Stat copia recursului, însă acesta nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință.

Examinând admisibilitatea recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil, din motivele ce succed.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 246 alin. (1) și (2) lit. d) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.245 alin.(1).

În conformitate cu art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

În conformitate cu art. 245 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

În acest context, este de menționat că în corespundere cu prevederile art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție, prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art. 96-114.

În acest sens, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că termenul de declarare a recursului este un termen de procedură imperativ, astfel încât nerespectarea acestuia atrage decăderea din dreptul de a mai exercita calea de atac, fără a iniția o abordare a recursului în fond. Impunerea unui termen de valorificare a căii de atac are drept ca scop disciplinarea justițiabililor și garantarea securității raporturilor juridice. Decăderea din dreptul de acces la justiția Curții Supreme de Justiție constituie, de asemenea, un factor, de securitate juridică conținută în regula de 30 de zile de la data notificării deciziei și împiedică o permanentă repunere în discuție a soluțiilor irevocabile pronunțate de instanțele de judecată.

Notificarea se dispune în instanța de judecată, prin alegerea unei modalități stabilite la art. 96 alin. (1) și art. 97 alin. (3) din Codul administrativ, prin urmare, termenul de depunere a recursului începe să curgă imediat din ziua următoare a aducerii la cunoștință a dispozitivului deciziei instanței de apel.

Notificarea deciziei instanței de apel participanților la proces are drept scop comunicarea adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor textului cuprins în actul de procedură. Iar, întru conformarea aducerii la cunoștință a actului de procedură participanților la proces, este necesar a fi anexată dovada recepționării acestuia la materialele cauzei.

Astfel, în privința modalităților de comunicare și notificare, Codul administrativ statuează la art. 96 alin. (1) că, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Conform art. 22 alin. (3) din Codul civil, notificarea produce efecte din momentul când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta prevede un efect întârziat.

Potrivit art. 22 alin. (4) din Codul civil, notificarea se consideră ajunsă la destinatar: a) când este predată destinatarului; b) când este predată la adresa poștală indicată de destinatar în acest scop ori, în lipsa acesteia, la sediul destinatarului persoană juridică sau la domiciliul destinatarului persoană fizică; c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală, când poate fi accesată de către destinatar; sau d) când este pusă în orice alt fel la dispoziția destinatarului într-un loc și într-un mod care fac posibil în mod rezonabil accesul destinatarului, fără întârziere.

Reieșind din prevederile art. 22 alin. (5) Cod civil, notificarea se consideră că a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la alin.(4), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întâi.

Tot aici, conform art. 97 alin. (1) și alin. (3) din Codul administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

Iar, în corespundere cu art. 18 din Legea nr. 284-XV din 22 iulie 2004 privind serviciile societății informaționale, comunicarea electronică după puterea juridică și puterea doveditoare se echivalează cu informația în formă scrisă. În cazul în care legea prevede ca informația să fie prezentată în scris, această cerință se consideră executabilă prin comunicarea electronică, cu condiția că informația ce se conține în ea este accesibilă pentru utilizare repetată. Comunicarea electronică nu poate fi lipsită de putere juridică sau de putere doveditoare numai din motivul că este întocmită în formă electronică. Responsabilitatea pentru conținutul comunicării electronice o poartă persoana care a întocmit comunicarea electronică, dacă contractul sau legea nu prevede altfel. Modul de acces la informația ce se conține în comunicarea electronică și de protecție a acesteia se stabilește prin lege.

Articolul 21 alin.(1) aceeași Lege, prevede că comunicarea electronică se consideră comunicare a alcătuitorului, dacă a fost expediată nemijlocit de alcătuitor; de persoana autorizată să acționeze în numele alcătuitorului comunicării electronice, inclusiv de intermediarul în comerțul electronic; prin sistemul informațional al alcătuitorului sau, în numele lui, printr-un sistem ce funcționează în regim automat.

Curtea de Apel Chișinău a emis decizia contestată la data de 15 noiembrie 2022, cu pronunțarea dispozitivului (f.d.101).

La data de 18 noiembrie 2022 Curtea de Apel Chișinău a expediat copia dispozitivului deciziei din 15 noiembrie 2022, prin poșta electronică, reprezentantului recurentei Svetlana Cavarnalî, avocatului Lazăr Andrieș, pe adresa electronică avocatul.la@gmail.com (f.d. 110). Adresa respectivă este indicată în mandatul avocațional nr. MA 1738540 din 01 martie 2022, atașat la materialele cauzei (f.d. 16), precum și în cererea de recurs, fapt care atestă că aceștia și-au dat consimțământul la expedierea actelor de procedură de către instanțele de judecată, prin intermediul poștei electronice.

Sub acest aspect, instanța de recurs reiterează că art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, reglementează o atare modalitate de comunicare a actelor judecătorești. Pentru aplicarea acestor norme de drept procedural, este necesar ca acest mijloc să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui. Așadar confirmarea expedierii și recepționării documentului către partea interesată se atestă prin extrasul eliberat de către operatorul poștei electronice. În mod special, înscrisul dat conține: datele de identificare a poștei electronice a expeditorului și a destinatarului; data calendaristică, anul, ora expedierii, precum și atașamentul cu actul judecătoresc. Cu titlu de excepție, în caz de eroare tehnică sau neexpediere a actului pe poșta electronică, extrasul pre-citat va cuprinde informații cu privire la aceste inexactități. Cu alte cuvinte, expeditorul va primi un mesaj separat de la „Mail delivery system” sau extrasul dedus analizei va cuprinde mesajul de la „Mail delivery system” conform căruia operatorul poștal va explica cauzele care au stat la baza returnării mesajului către expeditor. De regulă, acesta este informat că transmiterea mesajului nu a fost posibilă, deoarece adresa nu a fost găsită sau ea nu poate primi e-mailuri.

În lipsa acestor mențiuni și prin anexarea extrasului de pe portalul poștei electronice a instanței de apel, care atestă că recurentului i-a fost notificat dispozitivul deciziei instanței de apel, se demonstrează incontestabil faptul că dispozitivul deciziei a fost adus la cunoștință reprezentantului recurente și această modalitate de notificare a actului judecătoresc emis, se încadrează în rigorile art.96 alin. (1) din Codul administrativ.

Iar, art. 105 alin. (5) Cod de procedură civilă prevede că dacă părțile și alți participanți la proces sînt reprezentați de avocați, citațiile și înștiințările se expediază la sediul avocaților, recepționarea înlăturînd orice viciu de citare a participanților

Astfel, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a asigurat notificarea copiei dispozitivului deciziei recurente (reprezentantului recurente) și acțiunile instanței de apel cu privire la expedierea copiei dispozitivului deciziei Curții de Apel Chișinău, corespund întru totul exigențelor legale.

Completul reiterează că recurenta Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș, a depus recursul în temeiul art. 245 alin. (1) Cod administrativ.

Prin urmare, termenul pentru prezentarea recursului, în baza art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, fiind de 30 de zile de la data notificării deciziei instanței de apel, a început să curgă de la data de 19 noiembrie 2022 și a expirat la data de 18 decembrie 2022, zi de duminică, iar avînd în vedere regula calculării termenelor de procedură, ultima zi pentru prezentarea motivării recursului se consideră 19 decembrie 2022, zi de luni.

Însă, recursul a fost prezentată de către reprezentantul recurente, avocatul Lazăr Andrieș, tocmai la data de 15 februarie 2023 (f.d.111), contrar prevederilor art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, ceea ce denotă că a fost depusă peste termenul de 30 de zile de la notificare, mult prea târziu.

În consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art. 246 alin. (2) lit. d) Cod administrativ de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art. 65 alin. (1) și (2) Cod administrativ, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpă unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului. Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Astfel, în cazul omiterii unui termen, legea acordă posibilitate părții de a solicita repunerea în termenul de îndeplinire a unui act de procedură, conform art. 65 Cod administrativ, cu prezentarea probelor și motivelor întemeiate ce confirmă imposibilitatea depunerii acestuia în termen.

Instanța de recurs consideră neîntemeiate argumentul recurente invocată în susținerea cererii de repunere în termenul de recurs, precum că la data de 15 noiembrie 2022 reprezentantul, avocatul Lazăr Andrieș s-a aflat în concediu medical și nu a putut să se prezinte la ședința de judecată. Or, conform certificatului de concediu medical atașat la recurs, se atestă că Lazăr Andrieș s-a aflat în concediu medical de pe data de 15 noiembrie 2022 până la data de 23 noiembrie 2022. Astfel, acesta, fiindu-i notificat dispozitivul deciziei instanței de apel, a avut suficient timp pentru a depune recurs începînd cu 24 noiembrie 2022 până la 19 decembrie 2022. Însă, recursul a fost depus tocmai la 15 februarie 2023.

De asemenea, instanța de recurs apreciază că sunt neelocvente argumentele recurente invocate în favoarea repunerii în termen a recursului, precum că apelul s-a examinat fără

ca ea și reprezentantul său să fie citați pentru ședința de judecată din 15 noiembrie 2022, în condițiile în care instanța de apel a notificat avocatului dispozitivul deciziei și anume din acest moment a început a curge termenul pentru depunerea recursului. Mai mult, însăși avocatul în recurs a indicat că pe data de 15 noiembrie 2022 a apelat grefierul pentru a-i comunica despre aflarea sa în concediu medical, de unde rezultă că acesta, totuși, a cunoscut despre ședința de judecată din 15 noiembrie 2022.

În corespundere cu art. 24 alin. (1) Cod administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

La caz, recurenta, Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș, a neglijat obligația de a se conforma prevederilor art.245 alin. (1) din Codul administrativ, adică de a prezenta recursul în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei Curții de Apel Chișinău.

Colegiul reține că recurenta Svetlana Cavarnalî a fost asistată de un avocat, care este o persoană abilitată și calificată, conform art. 1 al Legii cu privire la avocatură, să pledeze și să acționeze în numele clienților săi, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții săi, acțiuni însă omise că către acesta. Iar, conform art.47 alin.(3) Codul administrativ, culpa reprezentantului împuternicit se atribuie participantului reprezentat.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

La caz, se reține că, în hotărârea Gurzhyy versus Ucraina (01 aprilie 2008), în care reclamantul nu a primit copii ale hotărârilor judecătorești care i-au fost transmise de instanța locală prin poștă obișnuită, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a considerat că, a fost chemată să examineze nu numai ce măsuri au fost luate de autoritățile judiciare pentru a se asigura că reclamantului i-au fost comunicate cu promptitudine deciziile, dar și acțiunile pe care reclamantul le-a luat pentru a se informa cu privire la evoluția procedurilor sale.

Actele cauzei, însă, denotă faptul că, recurenta, reprezentată de avocatul Andrieș Lazăr, nu a întreprins acțiuni concrete de a afla soarta dosarului din momentul aflării despre dispozitivului deciziei instanței de apel, depunând recursul mult prea târziu.

Colegiul menționează că potrivit jurisprudenței Curții Europene, participanții procesului de judecată urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Bună-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art. 245 Cod administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Totodată, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Imperioase speței sunt și dezideratele statuate de CtEDO în cauza Ponomaryov vs Ucraina, conform cărora, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri

judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. În acest caz, Înalta Curte a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, soluția de declarare a recursului depus de Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș, ca fiind inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

În circumstanțele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge cererea cu privire la repunerea în termen a recursului și de a declara recursul depus de Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 65, 230, 245, 246 alin. (1) și (2) lit. d) Cod administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se respinge cererea depusă de Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș, cu privire la repunerea în termen a recursului.

Recursul depus de Svetlana Cavarnalî, reprezentată de avocatul Lazăr Andrieș, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă